Universitätsbibliothek Paderborn

De Sapiente Frvctvoso Epistolares Libri quinque

Bonifacio, Juan

Ingolstadii, 1606

VII. Ad quosdam diuini verbi præcones de concionandi auiditate coërcenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-51159

Visual Library

opportunitatem mortis lætitia ma
quàm mœrore proſequamur. V
iterum.

Ad qvosdam divini Ve
bi Præcones epiſtola.

De concionandi auiditate coërcenda.

Magna res eſt, viri grauiſſi
magna inquam res eſt, &
de præclara concio, digni
quamobrem eius potiundæ cupi
tate animus ardeat, & flammis amo
incendatur. Sed quoniam virgo
huius non minor eſt pudicitia, qu
forma: cauere amatores debent, n
illi Penelopes vel ſponſi, vel proci, c
piditate vna rapiantur, qua & caſti
mæ puellæ diſpliceant, & nuptiar
ſpe deiecti in honoris, vitæq; diſc
men adducantur. Non enim ſuſpi
non cura, non lacrymis, ægritudi
iſta amari concio vult, quæ in ſpeci
formoſa mores habet multò pulchrio
res. Dat quæ humaniſſima, mitiſ
maq; eſt, erratis veniam, veſtramq

an

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

oleſcentiam, atque iſtum iuuenim ardorem excuſantibus vobis clementer ignoſcit. Petit tamen & obſet, vt non animum ſolùm, ſed ocuetiam continentes habeatis: neque quam vobis in mentem veniat geroſæ huius virginis faciem minus ſtè ac verecundè contueri. Quòd tantus, tamq́; vehemens amor eſt, nuſquam mentem conſiſtere paatur, id vobis illa me internuncio repondet, quod olim pulcherrima Dadis filia ſe furenter inuadenti dixit nnoni. *Loquere ad regem, & me tibi* *2. Regum cap. 13.* *negabit.* Multi enim neque ſe connent, neque res ita comparant, vt c ſanctiſſima ars iuſta potiùs dici er poſſit, quàm turpis concubina feri. Qui flagitioſiſſimi ſtupri nas vel in mediis epulis dabunt oris iniuriam ac dedecus Abſalo-, id eſt retributionis patre ſtrictis diis vlciſcente. Ergo animoſi iuues, ſi præ concionandi deſiderio taitis, ſi amoris magnitudo & menm afficit, & corpus affligit, ac lan-

 guore

re debilitat, cum rege loquimini
iſto amore, iſtaq́ue ægritudine co
fitemini, qui pro ſua tum pruden
tum humanitate, lenitateq́ue
ueniet, pater enim eſt, multa
filiis concedit indulgenter. Eta
qui vocatur à Deo tanquam Aaro
ei mater Eccleſia concionem
quam filiam in matrimonium
le collocat, neque alius in ſugge
debet aſcendere, niſi qui ad tam
tamq́ue excellens munus diui
vocari videatur. Qui autem
ipſi amant, vt riualem in am
non habeant, quiq́ue concion
ſibi magis, quàm aliis placere
hos aut non vocari, aut certè
eligi, credibile mihi fit. Nam
vitam Angelorum imitantur in
ris, qui ſe à ſocietate & contagio
corporis quam longiſſime remou
qui à ſenſibus mentem abduc
qui quod dicendum eſt ſæpe, cum
ge loquuntur aſſiduè, & ſe totos
oratione ponũt, nilq́; aggrediun
quin dicendi, agendiq́; ab imm

eo primordia capiant, reſque om-
s ſanctè & religioſè auſpicentur,
rum nihil eſt concione & oratione
otentius. Eò enim fortiores, fructu-
iores, admirabilioreſque ſunt, quò
rant à concionandi ſtudio & vo-
ntate longiùs. Hæc enim in ſug-
tum aſcendendi noſtratium vel a-
ritas, vel libido quid ſibi velit igno-
. Cuius enim ſtultitiæ eſt vel neſcire
id doceas, vel ignorare quod ſuſci-
s? cuius autem nequitiæ non face-
& præſtare quod & ipſe ſcias, &
is faciendum, exequendumque
æſcribas? Neutrum (inquiũt) requi-
poteſt à nobis, nam & bene dicimus,
eam vitam viuimus, quam nemo
n laudat. Equidem vobis veſtra
dantibus poſſem non credere,
edo tamen, & ſe ita rem habere non
bigo, ſed niſi cum iſta ſapientia,
quentia, & vitæ ſanctitate, quam
itis, obedientia coniungitur, con-
veſtra vacillat, nec à procellis, &
olapſionibus ſatis eſt libera. His e-
m gradibus in illum locum aſcendi-
tur,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ioan. c.10. tur, qui vbi abſunt, oſtio non in
orator, ſed fur eſt, atque adeò la
turpiſſimus, qui in ouium ca
inſidioſo conetur aditu penetra
Quid enim eſſe poteſt amentius,
vt ſe quiſquam non dico audac
proiectum, ac temerarium, ſed
lem, exorabilemq́ue præbeat, i
tanta ſuſcipienda, tractanda, geren
Quod enim fretum tantas habet
mutationes, & fluctus? Quem E
pum huic Euripo compares? quæ C
rybdis tam vorax? quod mare tam
puloſum, infeſtum, & fallax? Atq
hæc concionandi auiditas eò
ri turpior debet, quòd diuini ve
peruulgandi felicitas in parendo p
ta eſt, & eorum, qui iubere poſſ
imperiis amplectendis. Eſt enim co
cionator diuini regis legatus quid
quem cæleſtis illa maieſtas cum ma
datis mittit ad homines, quibus
mandatis mortalium ſalus agitur ſe
piterna. Ergo antiqui, quos nos in
nuncios dicimus; oratores nomi
runt, quòd ſi ſe ipſe legaret orato

regi

gumq́ue ad reges, ciuitatum ad ciui-
tes mandata perferret iniuſſus, non
gatus ſit ille, ac nuncius, ſed planus
probiſſimus, nebuloq́ue impuden-
ſimus, cui gratiam referre neceſſe
urori, inſaniæq́ue debitam. Ita-
e de illis, qui ſe ſe in hoc ſacrum
cœleſte munus, ac miniſterium in-
dunt, atque inferunt, veritas dixit:
n mittebam Prophetas, & ipſi currebãt. *Ieremiæ 23.*
uod hominum genus peſtilentes
tores inuexit. Hæc malorum ori-
& ſemen eſt omnium. Qui enim
n expectat, dum vocetur, eligatur,
probetur, hic auditores decipit, fal-
induicit. Quid inquiunt, ad has
is, ineptias? quorſum iſta Chriſtia-
atque Catholicis? Epiſcoporum
miſſu concionamur, omniaque
Eccleſiæ authoritate conficimus,
que nos ſine lege & cauſa commo-
mus. Laudo pietatem, obedien-
m, & fidem. Permagni tamen
tereſſe arbitror, tibi ne præſul obtẽ-
ret, an quæ tibi non modò poſcen-
ſed ne cogitanti quidem mandat
antiſtes,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

antiſtes, exequare. Sæpe enim
ſcopi, rectores, ac præfecti quibus
ſunt, paternè indulgent. Et illor
à quibus rogãtur, ingenio, & mor
multa concedunt, quæ non darei
petitores eos eſſe intelligerent,
neutram in partem propender
ſed quia timent, ne ſi nihil impe
rint, triſtiſſimi iaceant, negare no
dent. Certè quidem diuini v
buccinator egregius idem illud
re de ſe ſolet, quod ſenſit Ierem
qui cùm à Deo Opt. Max. ad eru
1. Cap. dos rudes & ignaros populos le
tur, ſuam inſcientiam expoſuit,
tiam excuſauit, vtque onus illu
fugeret, pueriliter balbutiuit.
quod eſſe magis clarum, & illuſt
teſt humilitatis exemplum, quã
in liberatore & ſeruatore noſtro
Chriſto conſpicimus? quem co
priuſquam concionibus, & p
ptis mũdum illuminaret, totos
ta annos tacuiſſe? Quamobrẽ vo
teſtor, & obſecro ne veſtræ laudi
vobis video eſſe chariſſimam,

tis labem ex iſta loquendi apud mul-
s auiditate contractam aſpergatis:
æ non modò patefacta & cognita,
d etiam frōte occultata concionem
uamuis eruditam, luminoſam, & gra-
m obſcurabit. Vos vt ſponte con-
onemini? vt ſacri loci authoritatem
ontingere, & in illud ſanctiſſimum
men audeatis intrare? Sola, ſola eſt,
quam, obediendi neceſſitas orta ex
aritate, quæ itineris iſtius tenebri-
oſi, obſcuri, difficilis prębere ſe vobis
ucem debeat, quod niſi videtis, ni-
l ſapere didiciſtis. Mitto diuina,
uæq; naturam ſuperant, res enim eſt
erſpicua, quam volumus, ratione-
ue magiſtra condiſcitur. Quis enim
on videt incallidos, vel excordes po-
s eſſe illos, quos muneris huius dif-
cultas ipſa non terreat? illud enim
cōtrouerſiam non cadit, quo quid-
ue præſtantius, eò laborioſius, ac
ifficilius eſſe, concionandi artem
emo eſt quin cæteris anteponat, igi-
ur vt prima, ita maximè ardua, vt
ui in ea excellere cupiat, ei ſint mul-
ta præ-

ta præſtanda. Non enim ex illo-
rum genere concio eſt, in quibus ſi
mediocrem operam ponim⁹, quę
lumus conſequemur. Labores in-
dibiles, perennes vigilias, nimias c
tentiones, memoriam & eã infinit
intelligentiam, ſapientiam, voc
latera, vires, eloquentiam, venu
tem, raram virtutem, quod cœna
put eſt, fortunam denique felici
que deſiderat. Vt enim auditor
placeas, his præſertim moribus,
temporibus in omnes te ipſe pa
vertas, ac verſes neceſſe eſt. Hic
pem rerum, ille te dicit eſſe verb
alius vtraque manu tollit in cæl
alius deprimit, ac detrudit in inf
Multos, qui ſibi in hac arte ſum
omnia promiſerant, graui temer
tis infamia refellit euentus. Co
alij ad concionandum timidè ag
ſi proſperum curſum tenuerunt,
rum plerique labuntur exemplo. N
enim qui bene concionari vid
tur, bene omnes concionan
Nec auditorum numero, ſed bon

te iu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iudicanda concio eſt, virtutis effe-
rix oratio ſola laudanda eſt, ſiquidē
rfecta concio perfecta quædam eſt
rtus'. Vnde enim niſi à virtute ora-
ris auditorum virtus exiſtat? Atqui
rtutem pauci expetunt, colunt pau-
ores'. Quod enim multi habeant,
co dignitas eſſe non poteſt. Ex quo
ofectò intelligimus, quid conciona-
rum turba iſta velit, ſequatur, ſpe-
et. Non enim tam veri conciona-
res eſſe volunt, quod quàm ſit ar-
um, eos profectò non fugit, quàm
beri, quod arbitrantur eſſe parabi-
. Vera enim virtus, qua difficulta-
eſt, à ſui poſſeſſione plurimos arcet,
namq; labor & eſt, & apparet, in-
voluntatē & ſtudium libenter ab-
cimus. Bene cōcionari, bene viue-
eſt, beneq; dicere, quàm illud diffi-
le ſit, ſua cuiuſque conſcientia teſtis
, quàm hoc non facile inanis mul-
rum experientia docuit. Non enim
t vox, aut loquacitas, aut ſcripto-
m, qui ita multi iam ſunt, vt ex co-
a nata ſit vilitas, lectio ſatis eſt, vt ſuas

concionator præclarè partes abſol
ſe videatur. Nam vt demus, quod
ri facilè non poteſt, doctrinę, quę p
lò ſit occultior, notas aliquas veſtr
concionibus apparere, in quibus
genij lumen eluceat, prudenti
& iudicij ſigna cernantur, afferi
dici quàm plurima: tamen pe
ſio deſideratur, & ſi hæc adeſt, ora
nis quaſi teſtis vita requiritur.
enim vos quæſtus inuitat, aut tr
ambitio, aut fames quædam inaud
inexplebiliſq; dicendi conſiſtere
git in pulpitis. Si quid hoc ſit,
videtis, at profectò quantum & q
graue ſit ex pondere ipſo cognoſc
Aut enim pauci vos audiunt, & ex
litudine mœret & languet animus
plurimi concurrunt, & ob frequ
tiam, & plauſum inflata mens
Audiẽdi quotidie vituperatores
deuoranda tædia, & aliena inuid
da felicitas. Sibi ſæpè diſplicebit
tor, quamuis Narciſſus, & amator
feretque arbores, quarum aſpic
baccam ipſe nunquam. Iam illa q

…get eſſe moleſta, vt auditor populus partim admurmuret, partim dormi-…, partim oſcitetur? Quid ſi conci-…ator titubat, hæret, balbutit, ſubitò …concionem obliuiſcitur, deque ſuo …ſu deiecta temere iactatur oratio? Quid ſi ſui eſt obſeruator inſanus, ita-…que inſulſus, vt ne mater quidem eum …benter poſſit audire, quam natura …tientiſſimam finxit & amantiſſi-…am filiorum? Illa quem non fran-…nt, atque debilitent, vt oratorem …mutеſcere cogat Epiſcopus, vt exi-…metur plura dixiſſe, quàm dixe-…, vt loquenti abſurdum aliquid ex-…dat, quod ſit neceſſe reuocare, vt in …concionatoris vitam & genus inqui-…tur, vt ſuſpectus in religione ſit, vt …prauatæ ſententiæ det pœnas, vt vi-…æ doctrinæque nota inuratur infa-…æ? Hæc cogitatio, vel viſio potiùs, (…ernimus enim huiuſmodi ſpectacu-…multa quotidie) dicendi auiditaté, …libidiné refrenabit, eamq; lætitiam …primet, qua geſtiunt nó qui bene di…unt, ſed qui bene dicere ſe arbitrãtur.

Diuus Baſilius falſo accuſatus, quòd tres Deos diceret, obtrectatoribus reſpondere coactus eſt, cuius illa ſunt verba præclara, eorum, quæ dicuntur exploratores plurimi ſunt, diſcipuli verò pauci: doctrina verbi non requiritur ad ædificatioñe præſentium, ſed ad calumniam inſidiantium, Epiſt. vlt.

Credamus igitur aliquid eſſe in illis
genij, qui quatenus progredi in co
cionãdo poſſint, minimè vidét, qu
ſe tam ſtultè, ac perditè amant, v
auditorum quidem penuria, & pu
tate (apparét enim rari nantes in g
gite vaſto) ab errore deducãtur. N
ſi tanti eſſent, quanti ſibi videntur
eos ſtudioſè populus audiret, v
patriciis, id eſt, ſapientibus aliquos
berent amatores, quorum iudicio
authoritate niterentur. Nunc ita
à turba inopes, vt Antigenida co
latore opus eſſe videatur, qui ca
tem diſcipulum, ad populumq́ue
geſcentem illis verbis confirma
& vt pergeret, hortabatur: Mihi c
& muſis. Cùm tamen concion

De claris oratorib.

populo etiam canere debeat, cuius
à Cicerone copioſè diſſeritur, in o
tore vel contemnendo, vel approb
do non eſt iudicium aſpernandum
Popularis eſt enim illa facultas, ne
ſapientium trutina modò, ſed v
etiam ſtatera ponderatur. Et quid
ita eſſe comparatum videmus, vt
qui

uiſque ſtultior ſit, eò libentiùs & ſe-
riùs concionetur. Ad quæ enim
piens pedetentim accedit, dubitan-
t, ac timidè, in his ſuſcipiendis piger
tardus eſſe non ſolet is, cuius inge-
j obtuſior eſt acies. Hinc Lucij Craſ- *1. De Orat.*
apud Ciceronem eorum reprehen-
o, qui ad dicendum aggreſſi non hæ-
ant, non circumſpectant, non illa
m multa, quæ dicentibus eſſe ſolent
uerſa, reuerentur. Itaq; oratorum
ecora, Antonius, idemq́; ille Craſſus,
t dicendi magiſter Tullius in ipſo
ationum ſuarum aditu metuebant,
totis artubus trepidabant. Nemo
onus orator principio non timet,
tiq; difficultate cõmotus exalbeſcit.
Quintum Ciceronem Ciceronis no- *Cicero in proemio 2. lib. de Orat.*
ri fratrem ne ſe populo dicturus
tenderet, timor impediuit, de ſe ve-
o eloquentiæ pater Iſocrates ſcripſit
genuo quodam pudore à dicendo
fugiſſe. Quidam egregiè concio- *In Panathenaico.*
antur, & tamen ita exanimantur in-
rdum, vt excogitata pauor excutiat.
am quod clariſſimis, exercitatiſſi-

miſq; oratoribus eueniſſe ſciunt, id
ſibi tum forte accidat, qui ſunt p
dentes extimeſcunt. Contigit aute
vt titubarent, propoſito aberrare
alia ſtultiùs, alia loquerentur iniqu
Quamobrem non modò inconſi
rati, ſed etiam tardi, ſtupidi, hebet
eſt concionum amare procellas, ſ
Ad Heb. 5. (niſi vocetur à Deo tanquam Aa
fortunæ telis obiicere, ex vulgi i
cio pendere, cum mœrore, ſi audi
à paucis, ſi à plurimis cum leuitate
gnare. Solitudo graue onus eſt,
uius frequentia & cõcurſus. Nam
quem corona non deſerit, reſtan
la cum ſuis, quibus placere non p
rit, ſi difficilis eſt, ſi moroſus, ſi ſ
dicij tenax, ſi iracundus, ſi vulg
epulas, in medio ſitas, facileſque t
diat. Quidam enim, quę aliis de
ctus tenuitate præcipiunt, ſibi illa
tradunt. Quin etiam horribilis il
diei metus impendet, quo ante C
ſti tribunal concionator ſtabit ra
nem vitæ redditurus. Glorioſus c
tor, curioſus, iniurioſus, meticu

tere non poterit, qualiſque in vita
uiſque fuerit, talis apparebit. Redeo
ſtultorum audaciam, de qua à me
ſtitui cœptus eſt ſermo. Timebat,
dximus, commouebaturque ini-
dicendi Tullius oratorum, & inge-
o, & diligentia, ſine cõtrouerſia, ſi-
q; exceptione primus & princeps,
d non contremiſcebat Curio rudiſ-
mus atque ineptiſſimus Romano-
m. Quo, vt idem ſcribit Tullius, *De claris Oratorib.*
quæ nos iiſdẽ pene verbis, niſi quòd
edia incidimus, ne nimis ſerò ad ex-
ema, quò animus properat, venia-
us) nemo ex iis, qui in aliquo nu-
ero fuerunt, imperitior extitit, nul-
m quippe attigit poëtam, nullum
git oratorem, nullam neque anti-
itatis, neque publici, priuatiq; iuris
titiam habuit. Fuit in inuenien-
tardus, in ordinando, ac diſponen-
diſſipatus. Actio ita deformis, vt
iſiones, & cachinnos commoue-
. Nam in vtramque partem toto
rpore vacillabat, vt ex eo quidã quę-
ſſe dicatur, quis loqueretur è lintre.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Scitum etiam illud eſt Sicinij, qui c
tribunus plebis hunc eundem Cur
nem, qui tum cõſul erat, & Octaui
Curionis in conſulatu collegam p
duxiſſet, Curioque ſedente Octa
multa dixiſſet, eſſetque Octauius
ciis, & vittis obligatus, multiſque
guentis propter artuum dolorem
libutus, vbi curio perorauit, nunq
inquit, Octaui collegæ tuo grati
pro meritis reddes, niſi enim ſe
more huc illucque vertiſſet, hodi
iſtic muſcæ odore medicamento
allectæ comediſſent. Memoria
fuit nulla, vt aliquoties tria cùm p
poſuiſſet, aut quartũ adderet, aut
tium quæreret. Qui in iudicio p
uato vel maximo, cùm ego pro T
nia Cottæ perorauiſſem, ille con
me pro Seruio Næuio diceret, ſub
totam cauſam oblitus eſt, idque ve
ficiis & cantionibus Titiniæ fact
eſſe dicebat. Magna hæc immem
ris ingenij ſigna, ſed nihil turpiu
quàm quòd etiã in ſcriptis obliuiſce
batur, quid paulo ante poſuiſſet. Ia
qui

i hac parte animi, quæ cuſtos eſt cę-
rarum ingenij partium tam debilis
ſet, vt ne in ſcripto quidem memi-
ſſet, huic minimè mirũ eſt ex tem-
re dicenti ſolitam effluere men-
m. *Itaque cùm ei nec officium deeſſet,*
flagraret ſtudio dicendi, perpaucæ ad
m cauſæ deferebantur. Hæc Tullius.
uius extrema illa, *& flagraret ſtudio di-*
ndi cum mediis, primiſque coniun-
e, noſtramque reperietis veram
ſententiam, qui concionandi ſi-
m in ineptiſſimis ferè dicimus inue-
ri. Siquidé Curio tam rudis, tam in-
ruditus, tam obliuioſus, tam inuenu-
us orator non ſe ſolitudini manda-
r, non domi continebat, ſed nullo
m timore & pudore prodibat, in
rum veniebat, litium ſe defenſorem
duocari cupiebat, & quod dicen-
i tertiò eſt, flagrabat ſtudio dicendi,
heatriſque reclamantibus perſonam
gere perſeuerabat. Curiones mul-
os habet hæc ætas, qui indocti, illite-
ti, illepidi ſe à diuo Paulo ſecundos,
iuo Chryſoſtomo, qui Pauli effigies

quædam & imago fuit, pares eſſe
natur. Nam oppidulorum co
det, vbi ruſticanis fortaſſe prodeſſ
celebritatemque vrbium, & q
theatra maiora concupiſcunt, v
rum rideri magis poſſit inſcitia.
quando ad hominem, id eſt, ad pr
dum animal, ſagax, rationis partic
ſanandum & curandum hæc no
omnis medicina confertur, hor
obſecrareque non deſinam, vt ſi
nùs cætera, at ſui notitiam, quod
ximum, ſummumque eſt, concio
tores habere conentur: ingeni
tenuitatem tum ex ſeipſis, tum
optimorum contentione perdiſc
Nec enim poterunt de ſe non ſen
demiſſiùs, ſi eos oratores recordari
miniſcique volent, qui non vnam
uitatem, ſed regna ampliſſima co
mouerunt. *Nunquam enim*, vt ſ
ſapienterque Hieronymus, *exemp*
à malis ſumitur, ne in ſeculi quidem re
Non hìc Apoſtolos commemora
qui à mundo tenebris vndique c
cumfuſo errorum caliginem ad

Epiſt. ad Iulianum.

ran

ndis concionibus diſpulerunt, non
artyres teſtificabor, qui Eccleſiam
luti in cunis vagientem ſanguine
nquam lacte nutrierunt, aditumq́;
oribus vel ſuis corporibus obſtru-
unt: non clariſſimos illos docto-
s recenſebo, qui & linguam procu-
ntes, & pectus cœleſti ſapientia, ra-
q; eruditione complentes Eccleſiæ
oleſcentiam florentem, ac viridem
ddiderunt, non Chryſoſtomum (vt
illa immenſitate diſcedam) teſtem
abo, cuius eloquentiam vel præpo-
ntes tyranni metuebant, cuique co-
omen aurea vox dedit: non ſanctiſ-
mum illum, & diſertiſſimum Leo-
m nominabo, qui Attilæ orbis ter-
ri, vt in Pannoniam rediret, Italiæq́;
ceret, perſuaſit, cùm Veronam vſ-
e ſpirans minarum & cædis deſcen-
ſet: non Zachariam adducam, qui
Rachiſium Galliæ Ciſalpinæ regem
ofectus, à quo Peruſia magnis vi-
bus & copiis obſidebatur, tam lu-
lentam orationem habuit, itaque
e humanæ vitæ miſeriis, inferorum
ſuppli-

Baptiſtæ Fulgoſus lib. 8. c. 9.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſuppliciis, cœleſtique vita ſummus
& Pontifex & orator, diſputauit
oratione finita, non modò vrbem
ſidione rex ſoluerit, verum etiam
licto regno Monachū induerit, q
tamq; vitam, & ab omni negoti
procuratione liberam Romæ tr
xerit, quò eum credo Romani pr
lis Zachariæ vel concio, vel char
inuitarat: non minutulis his conc
natoribus, qui ſe tamen maximos
exiſtimant, Vincentium Ferrar
ſem ſancti Dominici ſectatorem
in Chriſto filium exprobrabo, qui
dæorum & Sarracenorum innume
bilem multudinem ſub Chriſti ve
lo collocauit, Chriſtianorum a
flagitioſè, turpiterq; viuentium q
draginta millia in eam volunta
adduxit, vt publica ſcelera pub
pœnis expiarent, eorum autem, q
ſe domeſticis viciis inquinaſſent, q
que eodem hortante Vincentio ſe
ta peccata ſecretis itidem piaculis ſ
pliciiſq; punirent, ſexaginta milli
numerus fuit. Vetera hæc relinq

Iuſtinianus in vita S. Vincentij

ſile

eriq́ue patior, noſtræ memoriȩ con-
natoribus ero contentus : quo-
m multi ita magni ſunt, vt non mul-
n cedatur antiquis. Quod enim
hac arte ſummum eſt, quidam ſunt
noſtris æqualibus aſſequuti, ferreas
mentes oratione frangerent, teter-
ma flagitia relegarent, eſſetq́ue eo-
m ſermo malleus conterens petras.
auditam frequentiam, lachrymas,
mitus, clamoreſq́ue prætereo non
ulierculárum ſolùm, quæ moueri
ilè ſolent, ſed virorum etiam, qui
nt natura duriores. Quid ego mi-
bilem hominum mutationem, ſa-
tatemq́ue recenſeam? qui cùm
ceratiſſimè, turpiſſimèq́; vixiſſent,
men ad Apoſtolici concionatoris
cem ita mores & vitã correxerunt,
non ſe tantum in vicia profuderint,
que proiecerint, quantum poſt ſa-
res auditas, animaduerſaſq́ue con-
nes in virtute dilatarunt. Dicen-
is, vel felicitas, vel authoritas tan-
eſt, vt his loquentibus principes
nuant, literati obſtupeſcant, opti-
mates

Hæc magn⁹ ille Martinus Aſpicueta Nauarrus in ſuis ſcriptis reliquit, mihiq; hanc hiſtoriam in publica concione narranti vehemẽter applauſit, veriſſimamq; eſſe dixit nam Thomam Illyricum de facie noſſe, eiusq; audiendi perſtudioſum fuiſſe. Num locupletiorem quærimus authorem?

mates auſcultent, pueri taceant, ſ
admirentur, optimi triumphent,
ſimi contremiſcant. Quanta fu
Thomas Illyric⁹ diui Franciſci M
chus eloquentia exiſtimandus eſt
aliquando horas octo, octo, inqu
non modò per auditores, quib
bentiſſimis loquebatur, ſed etiam
valetudinem vireſque corporis
cionari licuit? Nam cùm in alea
vſum, eorumque foliorum, quib
dere homines, ludique ſolent, ac
mè eſſet inuectus, & à profuſione
morum animique extrema pe
auditores ſuos auertere conaret
pro cauſæ magnitudine dicendi
pliauit ſpacia, neque Thomam m
defatigationiſque pœnituit, fru
enim operis, laboriſque conſtitit
laq; non magis longa, quàm & v
mente & ſalubri oratione perfe
eſt, vt chartarum peſtilentiſſima
artifices, qui illa erant in ciuitate
multi, ſeſe à turpiſſima, pernicio
maq; arte remouerent: eoſque
ſenatus Thomæ hortatu alendos

ce

pit, ne fame, quam maleſuadam
ëra nominat, rurſus ad ingenium, *Æneid. 6.*
gnitumque artificium redire coge-
ntur. Prorſus diuina mihi videtur
ſſe vis, quæ tam diu dicere potue-
, tantumque dicendo profecerit.
aceo de illis, qui in India verſantur,
s prætermitto, qui Germaniæ, Pan-
niæ, Sarmatiæ, Morauiæ, Galliæq;
nas magna ex parte refecerunt,
rimaque hæreticorum millia ad
cleſiæ Romanæ pietatem & fidem
ocauerunt. Hæc non eò diſputo,
ód vos velim reddere tardiores,
nimareque terroribus, ſed vt vo-
s in iſta fame, vel ſiti potiùs tempe-
is. Non enim ægritudines alio-
n ſanare poterit concionator inſa-
s. Nam licet maximi oratores eſ-
is, tamen minutulos vos, & roſtris
ignos arbitraremur, tamdiu dum
dicendum potiùs, quàm ad agen-
m veſtra voluntas propenderet.
m antiqui illi, quos celebramus,
pigri ad audiendum, id eſt, obedi-
dum, tardiq; ad loquendum ex diui

Iacobi

Cap. 1. Iacobi præcepto fuerint. Vbi ſp
detracta hoſtibus, & in ædium ve
bulis collocata ad memoriam no
nis ſempiternam? vbi gemitus
lachrymæ? vbi rerum noua facie
bis dicentibus? vbi morum, h
numque correctio? quam fœdi
ſuſtuliſtis? quem hominem à
auerſum ad virtutis iter reuoca
quis in arcano non ridet? quis
ſus non erumpit ſtomachum?
vel præteriens, atque vno aſpe
veſtris concionibus nõ iudicauit
enim vt auem cantu, ſic auditor
ſpenſos oratione tenere conſue
Vt non ſolùm magiſtris, ſed etiam
cendi diſcipulis de veſtra arte, v
que ingenio coniicere facilè ſit.
enim ex neruorum ſono in fidi
etiam ſi muſicæ ignari ſimus, q
illi ſcienter pulſentur, intellig
ſic ex eo motu, quo nos concio
afficit, qualis & quantus ille ſit,
dicat, agnoſcimus. Ergò ſi ne illi
dem, qui vos procrearunt, quam
ludè dicatis, & frigidè tacere po

pa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eſt, vt veſtram paruitatem agno-
ntes vel confeſſionibus audiendis
ram detis, vel vos ad agreſtes ho-
nes erudiendos conferatis, qui at-
uatum, & ſterile dicendi genus mi-
i cum tædio deuorabunt. Illi vo-
exemplo, documentoq; ſint, qui
tim imbecillitatis propriæ, cùm
gni oratores eſſent, opinione de-
iti, ac debilitati, partim muneris
ſſitate permoti, partim hominum
icatiſſimis faſtidiis offenſi, partim
ncionatorum copia ſatiati, partim
itorum pertinacia tremefacti con-
ſcunt. In illos reſpicite, qui niſi
rum præfectorum imperio & au-
oritate verba ad populum facere
gerentur, vitam ipſi ſuam multò ali-
inſtituiſſent, ſeque domi mutos &
tos tenuiſſent : & quia non ſua
nte, id eſt, inuitatu ſuo, ſed recto-
n concionantur impulſu, fructum
pliſſimum conſequuntur. Hanc
m erudiendi populi prouinciam
ipere nemo debet ſponte: ſed le-
imæ poteſtatis imperio cogente, &

Concionatorum, qui Vrbibus relictis oppidula quærerent, quiq; auditorum paucitate delectarentur, noſter Franciſcus Arias exempla collegit in eo libro, qui eſt de ſpirituali profectu, parte 2. tract. 6. cap. 9.

propè vim afferente. Etſi enim an
ente Epiſcopo dicas, tamen ſi vt
nueret, laboraſti, tibiq; & per ill
& per omnes deſinere licet, tua ſp
te dicis, tuæq; obſequeris volun
Ad Romanos cap. 10. Quomodo enim prædicabunt, ni
Apoſtolus, niſi mittantur? Sed
finiamus, in quibus eſt difficile
ſulam inuenire, caueamuſq; ne d
aliis prodeſſe cupimus, malè de
ipſis mereamur. Siquidem m
In Cantica Canticor. ſerm. 64. Monachos diuo Bernardo teſte
cionandi libido perdidit, & à rel
ſæ vitæ curſu deductos in miſeri
compulit ſempiternam. Vos a
etiam atque etiam obteſtor, &
ſecro, vt meam admonitionem
bonam partem accipiatis, exiſti
tiſque me de veſtra & ſalute & fa
laborare. Nam qui fui laudator n
eſt, & amator inſanus, ſiue id me
iureque facit, quòd concionis a
ta ſint vitia, ſiue animi moroſi
quadam etiam præclara improb
tis id euenit: ſolamque in concio
do obedientiam ſpectat, ac ſequi

glorius orator eſſe non poteſt, etſi im concio auditur à paucis, animi men virtus laudatur à plurimis. alete, & has meas ineptias vel ſapi- tia veſtra corrigite, vel patientia lerate.

Hortatur quendam vt concionetur.

TE IPSVM quærebam bone Pater, & quaſi diuturnam ſitim explere cupiens in tuum onſpectum venire cupiebam. Tu, , inquam, concionare, qui ad ſilen- um inclinas, quiq; ne in ſuggeſtum ſcenderes, eò vſque quoad licuit, cuſaſti. Quid dubitas? quid cuncta- s? eſt quatenus deceat repugnare. unquam ita te in hoc genere dimit- am vlla vti ratione, vt ſolitudo, quam ogitas, bonum tibi eſſe videatur, cu- s etſi magna iucunditas experto eſt, amen exigua eſſe reperitur vtilitas, in o præſertim, qui aliorum ſe adiuto- em ex inſtituta vitæ ratione profite- ur. Hac enim cõpenſatione oportet ti ſapientem, vt ſolitudinis volupta-